

“Les independències les fan els criolls”

02-04-2006

RAMON TREMOSA

Professor de Teoria Econòmica de la Universitat de Barcelona

per **Albert Lladó**
Periodista
Fotografia: R Tremosa

“A l’any noranta-vuit, Catalunya va exportar més que Argentina o Turquia, quan veníem de cent cinquanta anys de proteccionisme. Això avui ja no passa.”

“La culpa és dels catalans. Madrid s’aprofita de la incapacitat catalana per a fer política, de que no anem junts, que no sabem fer pinya.”

“El que jo tinc molt clar és que una cosa són els espanyols i, una altra, l’Estat espanyol. Ho separo molt bé. Estem parlant de diners i no de sentiments.”

Ramon Tremosa és professor de Teoria Econòmica de la Universitat de Barcelona, on treballa com a investigador en el Centre d'Anàlisi Econòmica i de les Polítiques Socials (CAEPS). És doctor, des de 1999, i expert en política catalana. És col·laborador habitual del diari Avui i escriu, també, per La Vanguardia o El Periódico. Entre els seus llibres destaquen *L'Espoli fiscal* o el recentment publicat *Estatut de Catalunya. Veritats contra mentides*.

La Facultat de Ciències Econòmiques es troba al final de la Diagonal. Al seu despatx, esperem a que arribi Ramon Tremosa. Vestit de manera impecable, apareix aquest economista català que, darrerament, hem vist sovint a televisió defensant la retirada de l'Estatut si el govern el retallava massa. La conversa gira al voltant del dèficit fiscal i la manca d'infraestructures que patim a Catalunya des de fa uns anys.

-El seu llibre Espoli fiscal va ser un èxit. Parlar d'economia catalana està de moda?

Home, sí. El sou que ens arriba a la nostra butxaca depèn del nostre treball, del nostre treball individual, però també de les decisions de la política macroeconòmica, de la inversió pública, de la política fiscal, dels impostos que paguem. En la mesura que la gent vincula que una cosa depèn de l'altra, aquests temes estan de moda.

-Ens pot posar una mica al dia a qui no som experts en economia? Què ha passat des de 1997 amb el PIB català?

Doncs que ha tingut un creixement menor a la mitjana espanyola. El PIB català, per habitant, està estancat en el context català i europeu. Quan els economistes ens preguntem per què passa això, veiem que algunes de les causes tenen a veure amb el dèficit fiscal i amb com el govern espanyol recapta molts impostos, dels quals retorna pocs, en despeses en inversions públiques.

-Què tenen a veure el vuit anys de govern del Partit Popular amb tot això? Catalunya s'ha vist com l'enemic a neutralitzar?

Sí. De fet, el Partit Popular, per sotmetre un territori hostil, o poc favorable, ha utilitzat el mecanisme de no complicitat. O sigui, jo no puc demostrar científicament que aquell govern va perjudicar deliberadament Catalunya. Però el que sí puc dir-te és que veient la seva política en infraestructures, en trens, en autovies, en despesa pública, jo puc demostrar, amb arguments, que hi ha hagut una política de no complicitat. Això repercuteix en l'estancament de la nostra riquesa. I, això, amenaça el nostre futur. Això no és producte de la mala sort. Això no és casual.

-Però la tota la culpa no vindrà de fora, no? Vostè creu que el polític català sempre negocia a la baixa en termes econòmics?

Sí, sí. La culpa és dels catalans. Madrid s'aprofita de la incapacitat catalana per a fer política, que no anem junts, que no sabem fer pinya. El PP i el PSOE sembla que es treguin els ulls, es barallen molt, però ells en qüestió de país en cinc minuts ja es posen d'acord. Per a dir que no al pla del senyor Ibarretxe, ràpidament es van posar d'acord.

-Des de certs sectors espanyols ens diuen que ser contribuents nets és sinònim de ser solidaris. És demagogia o entenen l'Estat de manera romàntica?

Primer, no sabem què vol dir solidaritat perquè enlloc no hi ha estadístiques de solidaritat. I, segon, com tot a la vida, quan les coses perden una certa proporció, passem de la solidaritat a l'espoli. A Catalunya hi ha un milió i mig de pobres. Què passa amb aquests pobres? Què vol dir solidaritat? Quin límit té?

-Però sembla que l'Estatut no agrada ni a la dreta liberal espanyola ni a l'esquerra progressista. Com pot ser que només estiguin d'acord en la crítica permanent al projecte del nou model de finançament català?

Un Estat centralitzat com és l'espanyol és una font brutal de generar privilegis. De fet, qui s'ha manifestat contra l'Estatut han sigut els grans beneficiats, militars, jutges, determinats grups de comunicació... Funcionaris, ministres. Les masses de Castella, d'Andalusia, no s'han manifestat. Hi ha hagut un intent de seguir mantenint l'Estat tal com està pels poders fàctics, beneficiaris del centralisme. Llavors, per a mi, la fòbia a l'Estatut ha vingut per part de l'esquerra i de la dreta perquè tots dos es beneficien del centralisme.

-Què és l'efecte seu?

Sí. Per exemple, *Repsol* té benzineres a tot l'Estat, opera a molts altres països, per tant, guanya diners a molts altres territoris, però té la seu a Madrid i, quan paga l'IVA, com que només té la seva seu a Madrid, només paga els impostos a Madrid. Això explica que a Madrid, per exemple, que només és el disset per cent d'IVA espanyol, es recapta el cinquanta per cent dels impostos espanyols. Els grans bancs, les grans empreses, estan domiciliats a Madrid. Això també passa a altres països centralistes com França o Canadà, però no passa a Estats Units o Alemanya, que són federalistes, on les grans empreses tenen les seus a pobles petits, i no necessàriament a les capitals. Tot el centralisme es cristal·litza en aquest efecte seu.

-Avui en dia es pot dir que Catalunya no té grans empreses que la simbolitzin com a país modern i desenvolupat. Per què creu que passa, això?

Sí que té grans empreses, el que passa és que per a tenir grans multinacionals has de tenir un Estat que et recolzi darrera. *Ikea* no seria el que és sense l'Estat suec darrera. *Nestlé* tampoc seria el que és sense l'Estat suís. Ni *Repsol* ni *Telefónica* serien el que són sense el suport de l'Estat espanyol. Les grans empreses catalanes no han tingut la indiferència del govern espanyol, sinó la hostilitat, molts cops. Sense un govern amb capacitat reguladora, les grans empreses no poden créixer. Això és el que passa a Catalunya.

-L'Estat està obligat per llei a publicar les balances fiscals?

No, no està obligat. Tu estàs obligat a pagar el teu IRPF, la transparència és total, però el govern no està obligat a donar-te el detall de què s'han gastat a cada territori. Quan tu veus que no tens les infraestructures que altres territoris, llavors comences a sospitar. A Alemanya, per exemple, no hi ha una agència tributària, n'hi ha disset. Nosaltres no podem saber, exactament, en què s'inverteixen els nostres impostos. Aquí és molt més fàcil ocultar informació.

-Al seu nou llibre, Estatut de Catalunya. Veritats contra mentides, analitza declaracions que han fet, darrerament, polítics com Aznar, Piqué, Rajoy, Solbes o Ibarra. Qui l'ha dit més grossa?

A mi m'agrada molt l'Aznar quan diu "España ya es el país más descentralizado del mundo". Això no és veritat, perquè per mesurar la descentralització no s'ha de mirar la despesa descentralitzada, que Espanya en això ha avançat bastant, sinó que per mirar fins a quin punt un país és federal has de mirar qui recapta impostos. Avui en dia, el vuitanta per cent dels impostos es recapten a Madrid.

-Creu vostè que és pitjor tenir un Estatut retallat que retirar-se a temps?

És pitjor un Estatut retallat, perquè has cremat una carta que espantava molt als espanyols. Si es retalla tot, res canvia i tot segueix igual. Jo hauria retirat l'Estatut, sens dubte.

-I què s'aconsegueix amb la retirada?

Si tu tens un Estatut amb el noranta per cent de suport i te'l rebutgen a Madrid, doncs res, el retirem i els catalans ja valoraran l'incompliment de la paraula donada, i d'aquí dos anys, si hi un altre mapa electoral, ja el tornarem a presentar.

-Ara retirem l'Estatut, imaginem. Imaginem, també, que en les properes eleccions guanya el PP. Ens podem permetre quatre anys més sense un nou Estatut?

Hi ha grans temes que necessiten temps. Potser, si hagués guanyat el PP en les darreres eleccions, els partits catalans anirien a Madrid més units. És pitjor ara, tancant un mal acord. D'aquí cinc anys no podem, després d'acordar aquest Estatut retallat, tornar a demanar res. Pujol també pensava així, deia que no acceptaria mai un Estatut retallat. Per una foto, Convergència ho ha fet.

-Vostè ha participat a congressos arreu del món: Atenes, Zagreb, Hawaii, Minsk, etc... Creu que existeix una economia d'algun territori que sigui molt semblant a la catalana?

Sí, sí. Hi ha coses comuns amb altres economies, però això és com les persones... Pots tenir aspectes comuns amb altra gent, però cadascú és cadascú. El que sí que et puc dir és que, a fora, a Europa i a EUA, hi molt interès per certs aspectes de l'economia catalana. Jo tampoc faré catastrofisme, de l'any vuitanta-sis a l'any noranta-vuit hi ha dotze anys espectaculars de l'economia catalana. De fet, a l'any noranta-vuit, Catalunya va exportar més que Argentina o Turquia, quan veníem de cent cinquanta anys de proteccionisme. Això avui ja no passa, però aquests fenòmens despertem molt interès fora.

-Molta gent creu que si Catalunya va allunyant-se d'Espanya, progressivament, pot ser arriscat per a la seva economia. En el supòsit que Catalunya un dia fos independent, seria més pobre o més rica?

Seria més rica. És veritat que fa vint anys tot el que exportava Catalunya anava a Espanya. Avui en dia, cada vegada més, exportem més fora d'Espanya i menys a Espanya. Per tant, el mercat espanyol, cada vegada és menys important per a l'economia catalana.

-Europa és el camí, doncs?

Sí, sí. Jo tinc molts amics a Andalusia, he fet un curs de sevillanes i no renunciaré a moltes coses d'Espanya, però el que jo tinc molt clar és que una cosa són els espanyols i, una altra, l'Estat espanyol. Ho separo molt bé. Estem parlant de diners i no de sentiments.

-Vostè és professor de la Universitat de Barcelona i col·labora en diferents diaris. Creu que els joves es veuen involucrats en el problema del finançament? No creu que la societat, en general, no està més preocupada pel dia a dia que pel problema de les grans infraestructures?

Precisament, quan un mira els obstacles del dia a dia, la resposta als seus problemes la té en la manca d'infraestructures. I després, també, els poders fàctics volen que tot segueixi igual i utilitzen una gran anestèsia per a que el jovent, sobretot, no sigui conscient del que passa. Quan jo era estudiant, hi havia una sensibilització molt més gran. Tots els alumnes portaven sota el braç un diari, i quan dic diari no vull dir un diari esportiu o d'aquests gratuïts. Un diari d'aquests que compres opinió, que compres un tractament de la notícia. A qui beneficien tots aquests "grans hermanos"? La culpa és nostra, que no hem sabut explicar prou bé quants aspectes de la vida quotidiana depenien del finançament autonòmic. Aquest és el fracàs català.

-Veu solucions a curt o mitjà termini?

Sí. A vegades, com es diu, cal caure fins al fons del pou per veure les estrelles. Potser caldran uns quants anys més de veure com empreses tanquen, com es fan aeroports a altres bandes, de veure quins serveis socials tenen a Extremadura i quins tenim aquí... Llavors sortirà un polític, sense cognom català, que veurà que el finançament és un problema real pels ciutadans. Les independències les fan els criolls. Sortirà un "Montilla" de Cornellà que ens dirà que no hi entén ni d'essències ni de banderes, però que ell només sap que quan va al seu poble a l'estiu veu unes coses que aquí no té.

-Per finalitzar, el dèficit fiscal és real. Però quina és la gravetat de la situació avui en dia? Què li ha de dir a qui els acusa d'alarmistes i exagerats?

Jo em pregunto per què aquestes estadístiques de dèficit fiscal, que es van publicar fins a l'any dos mil u, ara ja no es publiquen, quan hi ha indicadors que ens diuen que el dèficit ha crescut molt en els últims anys. Sense aquestes estadístiques, se'ns presenta com a assaltadors dels diners de l'Estat, insaciabls, victimistes... Quan aquí el que ha faltat ha sigut la transparència. Jo no hi entenc, de victimismes, jo el que em pregunto és per què no hi ha aquestes dades i, per això, he intentat difondre, com he pogut, aquest punt. Molts economistes pensem que això és la causa principal de l'estancament relatiu català recent.